

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้กำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะผู้สังคมแห่งการเรียนรู้ มุ่งเตรียมคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกันเพื่อเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน เสริมสร้างศักยภาพของคนในทุกมิติให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรม จริยธรรม มีความเพียร และรู้คุณค่าความเป็นไทย มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต ควบคู่กับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคมและสถาบันทางสังคมให้เข้มแข็งและเอื้อต่อการพัฒนา รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งในระดับที่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้คนในชุมชนเป็นพลังทางสังคม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 เล่ม 128 ตอนพิเศษ 152 ราชกิจจานุเบกษา : 49)

สังคมไทยกำลังประสบปัญหาคนขาดระเบียบวินัย ส่งผลให้สังคมเต็มไปด้วยอันตรายและความเสี่ยงหลายประการ ทั้งปัญหายาเสพติด การแก่งแย่งชิงดี ทูจริตและประพฤติมิชอบ ตลอดจนอาชญากรรมต่างๆ ขณะที่โลกปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร การมีระเบียบวินัยของสมาชิกในสังคม ถือเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยจัดระบบข้อมูลข่าวสารให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ การที่ยังคงปล่อยให้คนในสังคมอยู่ในสภาพ “ทำอะไรตามใจคือคนไทยแท้” มีแต่ทำให้สังคมเกิดความสับสนและไร้ระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการควรปลูกฝังการมีระเบียบวินัยแก่เด็กในวัยเรียน และกระทรวงวัฒนธรรมควรสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนวงกว้าง ประเทศไทยก็จะพัฒนาไปเร็วกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ การแย่งชิง เบียดเสียดขัดแย้งของผู้คนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทาง การกินอาหาร จับจ่ายใช้สอย ล้วนเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ทั่วไป และบ่อยครั้งจนอาจกลายเป็นความเคยชิน เช่น การยื่นมือที่ประทุรเดสโดยไม่ต่อคิวและไม่หลีกเลี่ยงให้คนบนรถได้ลงไปก่อน รถยนต์ในช่องจราจรอื่นที่พยายามจะเบียดเข้าอีกช่องทางหนึ่ง การเรียกรถแท็กซี่โดยกีดขวางทางจราจร การไม่ต่อแถวเพื่อซื้ออาหาร เป็นต้น อันที่จริงภาพการเบียดเสียดหรือแย่งชิงดังกล่าวอาจไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในเมืองใหญ่เท่านั้น และอาจจะไม่มีภาพเหล่านี้เกิดขึ้นเลยก็ได้ หากคนในสังคมนั้นๆ มีสิ่งที่เรียกว่า “ระเบียบวินัย” ทุกฝ่ายต่างเห็นตรงกันว่า การสร้างระเบียบวินัยให้เกิดขึ้น ต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เนื่องจากเป็นช่วงเวลาเหมาะสมที่จะบ่มเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งวินัยให้เกิดขึ้นในตัวเด็กตั้งแต่แรกและหยั่งรากอย่างมั่นคงเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ ให้เด็กมีวินัยในตนเอง เพราะวินัยในตนเองจะเป็นปัจจัยสำคัญของการอยู่

ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในวัยเด็กจนโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งได้แก่ความสามารถในการควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ได้เรียนรู้มาว่า เป็นสิ่งที่ดี และละเว้น ไม่ปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี และไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม อันทำให้เกิดผลดีทั้งต่อตนเองและไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน ทั้งยังส่งผลให้สังคมมีความสุขสงบสุขมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยอีกด้วย (หนังสือพิมพ์มติชน, 2557 : 5)

เมื่อสังคมไทยในปัจจุบัน ได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้เด็กและเยาวชนไทยมีค่านิยมที่แตกต่างไปจากเดิม โดยเน้นทางวัตถุมากกว่าการพัฒนาจิตใจ ก่อให้เกิดความก้าวร้าวและการแสดงออกทางศีลธรรม การเห็นผิดเป็นชอบ และอื่นๆ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมถอยทางศีลธรรม เกิดปัญหาทางสังคมที่หลายฝ่ายต่างเร่งแก้ไข เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข เป็นสังคมที่มีคุณภาพ มุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต รักความสามัคคี มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม มีระบบภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี โดยต่างหวังว่าการศึกษจะเป็นกระบวนการช่วยสร้างคนให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550 : 17) ปัจจุบันเด็กและเยาวชนไทยอยู่ในสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วงหลายด้าน ในขณะที่ด้วยกันคนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตค่านิยมที่เป็นผลกระทบจากการเลือนไหลทางวัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่ประเทศไทยทั้งทางสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยขาดการ คัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรม ที่ดีงาม ทำให้คุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามของคนไทยลดลง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เนื่องจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปทำให้สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนามีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรู้ ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมลดน้อยลง นำไปสู่ค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเพิ่มขึ้น (สถาบันรามจิตติ, 2550 : 21) ปัญหาความเสื่อมโทรมทางคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทยในปัจจุบัน จะเป็นปัญหาอย่างยิ่งต่อการพัฒนานักเรียนในอนาคต (สำเนาวัชรศิลป์, 2543 : 5) นักเรียนมีพฤติกรรมและสภาวะของโรงเรียนบ่อย ๆ ได้แก่ การแต่งกายผิดระเบียบพูดจาไม่สุภาพ ไม่มีสัมมาคารวะ ก้าวร้าว หนีเรียน ไม่เข้าเรียน มาสาย ไม่ส่งงานที่ครูประจำวิชามอบหมาย ทำให้ติด 0 ร หรือ มส (อมรวิรัช นาคทรพรพ. 2549 : 36)

สังคมไทยได้ตระหนักถึงวิกฤตการณ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นและได้ร่วมมือร่วมใจแก้ปัญหาเพื่อนำพาประเทศไปในทิศทางที่ถูกต้อง สาเหตุวิกฤตการณ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมเกิดขึ้นในสังคมไทยนั้นสามารถสรุปได้ 6 ประการ (ชานินทร์ ทรัพย์วิเชียร, 2551 : 18) ดังนี้ ประการแรก สังคมไทยห่างไกลคำสอนของศาสนา ประการที่สอง สังคมไทยเป็นสังคมที่ตามใจตนเองอย่างไม่มีขอบเขต มักง่ายไม่มีระเบียบวินัย ไม่นำพาต่อกฎหมายบ้านเมือง ประการที่สาม สังคมไทยเป็นสังคมแห่งวัตถุนิยม ประการที่สี่ ความอยากมีอยากได้ในสิ่งที่ตนเองจะได้โดยชอบหรือความโลภ ประการที่ห้า สังคมไทยเป็นลัทธิเอาอย่างและยอมจำนนต่อสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ประการที่หกความบกพร่องในการปลูกฝังจิตสำนึกในเด็กไทย

วิกฤตดังกล่าว จึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดเรื่อง คุณธรรมเป็นเรื่องหลักในการให้เป็นคนดี พัฒนาให้เก่งและเป็นคนมีความสุขได้ ถ้าเน้นให้เป็นคนเก่ง ดีและมีสุขตามหลักการที่ยึดถือในการปฏิรูปการศึกษา แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่น่ากังวล เพราะเป็นเพียงคนเก่ง แต่ไม่เป็นคนดีก็จะกลายเป็นบุคคลที่เอาเปรียบเทียบสังคม ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการเร่งรัดปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 36) และการพัฒนาการศึกษาที่เน้นคุณธรรมนำความรู้ เน้นการผลิตคนที่มีความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ไปทำงานรับใช้ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่นั้น มีความเป็นไปได้ในด้านหนึ่ง แต่ต้องมีการจัดการศึกษาอบรมให้คนเป็นพลเมืองดี มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมหรือต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมด้วย จึงจะผลิตคนที่มีความฉลาดในทุกด้านพอที่จะไปพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2549 : 11) ทั้งนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกัน คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพพร้อมคุณธรรมและรอบรู้อย่างเท่าทัน เกิดภูมิคุ้มกัน กระบวนการพัฒนาดังกล่าว จะสำเร็จได้ต้องเชื่อมโยงความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำกันอย่างจริงจัง ต่อเนื่องของ 3 สถาบันหลักในการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550 : 45) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่ระบุความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2547 ยังมีอุดมการณ์ที่สำคัญในการจัดการศึกษา ตลอดชีวิตและสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สามารถสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการให้มีความสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม โดยจัดเป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็กปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน

ในการพัฒนานักเรียนจึงมิใช่เพียงจัดการเรียนการสอนหรือการจัดประสบการณ์ให้มีความรู้ และทักษะในการเรียนเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีความรู้ คุณธรรมด้วย ดุจดั่งพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่ว่า “จงอย่าผลิตบัณฑิตที่เป็นเพียงคนเก่ง เพราะคนเก่งอย่างเดียวเป็นเพียงพลังแห่งความคิดและสร้างสรรค์ แต่จะต้องผลิตให้เป็นคนดีด้วย เพราะความดีจะช่วยค้ำจุนหางเสือที่จะทำให้รู้ประพอดิตีละเว้นความชั่ว ทำให้ความคิดและการสร้างสรรค์เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร” (จิรวัดน์ วีรังกร. 2550 : 1)

แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สังคมไทยยังมีปัญหาด้านการสร้างเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ในทุกระดับ โดยเฉพาะเยาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต จำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญและร่วมกันแก้ปัญหา พัฒนา สร้างเสริมทรัพยากรเหล่านี้ให้มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมมีคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์และมีภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดีทุกด้าน จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและความมีวินัยของนักเรียนจากเอกสารเห็นว่าควรมีแนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและความมีวินัยของนักเรียนให้มีความยั่งยืนเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคมไทยในอนาคต โดยเน้นการสร้างเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัยต่อตนเองและสังคม

เมื่อสะท้อนสภาพของสังคมไทยโดยภาพรวมพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ ผู้ซึ่งกำลังจะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต มีภาพลักษณ์ที่ไม่เหมาะสมหลายประการ มีพฤติกรรมสัมพันธ์และยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การพนัน การเที่ยวกลางคืน การรับค่านิยมของต่างประเทศ จนกระทั่งสูญเสียความเป็นไทย จากการศึกษาสภากาชาดเด็กและเยาวชน ปี 2548 – 2549 พบว่า เยาวชนในสถาบัน อุดมศึกษา 49 % ดื่มเหล้า 23% สูบบุหรี่ 31% เที่ยวกลางคืน มีเยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปี ก่อคดีอาชญากรรม 32,000 คดีต่อปี มีวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 19 ปี ทำคลอดปีละ 70,000 คน มีเยาวชนอายุ 19 – 25 ปี พยายามฆ่าตัวตาย ปีละ 4,000 คน มีเยาวชน 30% ยอมรับว่าเคยมีเพศสัมพันธ์ (อมรวิชัย นาคทรพรพ. 2551 : 24)

เมื่อพิจารณาจากพฤติกรรมของเยาวชนดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สะท้อนถึงสภาวะการขาดคุณธรรมจริยธรรมอย่างรุนแรง ที่ควรจะต้องได้รับการแก้ไขโดยเร็ว โดยวิธีการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อจะช่วยให้สังคมเข้มแข็งและมีเศรษฐกิจที่ดี เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนให้อยู่ดีมีสุข รู้จักความพอดีมีเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่มุ่งสู่คุณภาพในทุกด้าน โดยเฉพาะการสร้างคนในสังคมให้มีความรู้ มีภูมิปัญญา สร้างคุณค่าสังคมที่ดี บนพื้นฐานการดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นไทย เป็นสังคมคุณภาพที่ยึดหลักความสมดุล สร้างคนให้เป็นคนดี คนเก่ง เป็นผู้ที่พร้อมด้วยความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีจิตสำนึกที่ดีพึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี โดยอาศัยวิธีการจัดการศึกษาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ พัฒนาเยาวชนไทยให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน

จากรายงานประจำปีการศึกษา 2555 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 21 ที่พบว่าโดยภาพรวมคะแนนการประเมินผลทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าครึ่ง ของคะแนนเต็ม ซึ่งทำให้ระดับคุณภาพของนักเรียนอยู่ใน ระดับที่ควรปรับปรุง โดยทางเขตพื้นที่การศึกษาระบุว่ามีหลายสาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และสาเหตุหนึ่งนั้นคือข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สอบถาม การสังเกต ทั้งจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และข้อมูลจากการเยี่ยมบ้านนักเรียน พบว่าเด็กส่วนมากอาศัยอยู่กับ ปู่ ย่า

ตา ยาย โดยพ่อแม่ไปทำงานที่ต่างจังหวัดจะส่งเฉพาะเงินมาให้ นาน ๆ จึงจะกลับมาเยี่ยมบ้าน ทำให้เด็กขาดความอบอุ่นทางจิตใจ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทั้งด้านการเรียนและพฤติกรรมด้านอื่น ๆ และเด็กบางส่วนยังมีโอกาสเสี่ยงที่จะไปมั่วสุมกับเยาวชนรุ่นพี่ ๆ ในชุมชนเพื่อดื่มเหล้า แข่งขันการขับขี่มอเตอร์ไซค์ ทะเลาะวิวาท ลักขโมย และก่อความเดือดร้อนในชุมชนและนอกจากนั้นยังพบว่าชุมชนผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนต่างคนต่างอยู่จะไม่ค่อยร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนา กิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ โดยเฉพาะเรื่องการช่วยกันร่วมแก้ปัญหาของเด็กนักเรียนในชุมชน (รายงานประจำปีการศึกษา 2555 กลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 21)

ปัญหาเด็กและเยาวชนของจังหวัดหนองคาย ในภาพรวมแล้วเป็นปัญหาของเด็กและเยาวชนในแบบหรือประเภทเดียวกันของประเทศไทยเมื่อนำไปพิจารณาเปรียบเทียบกับผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและ ยูนิเซฟ (Unicef) ประเทศไทยที่ได้ทำการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาเด็กไทยทั้งประเทศจะพบว่า มีมูลเหตุและปัจจัยเสี่ยงที่เหมือนกันที่ก่อให้เกิดปัญหาดังต่อไปนี้ 1) วัฒนธรรม นับเนื่องติดต่อกันกว่า 30 ปี ที่ประเทศไทยส่งเสริมสังคมบริโภคนิยม การใช้จ่าย สินค้ามีเยื่อหุ้ม ค่านิยมที่วัดคุณค่าฐานะทางสังคมและชนชั้น การใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องแสดงแทนการมีหน้ามีตาทางสังคมรวมทั้ง ค่านิยมการใช้ชีวิต การดื่ม การกินที่คิดหุระ สะดวกสบาย 2) ยาเสพติดสังคมไทยขาดการควบคุม การระบาดของยาเสพติด สุรา บุหรี่ เหล้า เบียร์ ยาบ้า ยาเลิฟ ยาอี เด็กๆ และเยาวชน เข้าถึงสิ่งเสพติดเหล่านี้ได้ง่าย ซ้ำร้ายเด็กเล็ก กลายเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ายาเสพติด 3) เพศเสรีในเด็กวัยใสอายุระหว่าง 13 ถึง 16 ปี ซึ่งเป็นค่านิยมทางเพศที่ผิดและนำไปสู่วงจรการค้าบริการทางเพศและนำพาชีวิตตกต่ำ โดยเริ่มจากการมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเรียน เปลี่ยนคู่นอน และนำไปสู่การขายบริการทางเพศในวัยเรียน ผลพวงส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอินเทอร์เน็ตและสื่อลามก อนาจารต่างๆ ที่เด็กเข้าถึงได้ง่ายไม่มีการควบคุมหรือดูแลจากผู้ปกครอง 4) ความรุนแรงในพฤติกรรมและอารมณ์จากการสำรวจพบว่าเด็กที่มีพฤติกรรมและอารมณ์ก้าวร้าวรุนแรง จะส่งสมความรุนแรงมาจากครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวที่มีพ่อคุมอำนาจนิยมและ โรงเรียนในบทบาทการแข่งขันอย่างเอาเป็นเอาตายสื่อโฆษณาที่แฝงรูปความรุนแรงซ้ำซากความแปลกที่มากับความคิดหลุดโลก-สะท้อนการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ การใช้กำลังความวิตถารในอารมณ์ การใช้อารมณ์มากกว่าเหตุและผล การไม่สามารถยอมรับความพ่ายแพ้เพราะบางผู้ชีวิตไม่ได้ เป็นต้น 5) อินเทอร์เน็ตเด็กและเยาวชนก้าวกระโดดไปไกลมากในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมีเปอร์เซ็นต์น้อยมากในการสื่อ ดังกล่าวเพื่อการสืบค้นข้อมูล กลับพบว่าเป็นการใช้เพื่อเล่นเกมส์และหมกมุ่นในเรื่องกามารมณ์ หาเพื่อนใหม่ๆ ซึ่งเป็นความเสี่ยงนำไปสู่การถูกล่อลวงได้ 6) สื่อลามกอนาจารความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ถูกใช้ในทางที่ผิดสื่อลามกอนาจารหลากหลาย

รูปแบบ สามารถหาได้ง่าย ราคาถูกเด็กและเยาวชนสามารถหาได้ฟรีจากการส่งต่อในรูปแบบ ของ คลิปวีดีโอ แผ่นซีดี เป็นต้น และ 7) การตั้งกลุ่มมอเตอริไซด์และมั่วสุม ค่านิยมที่ผิดอีกอย่างหนึ่งของ กลุ่มวัยรุ่นคือการรวมกลุ่มตั้งกลุ่มมอเตอริไซด์และมั่วสุม สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับประชาชน บางกลุ่มมีพฤติกรรมส่อไปในทางที่เป็นอันตรายต่อสังคม นुकคร่า ข่มขืนกรร โขกทรัพย์ วิว่งราว รวมทั้งการมั่วสุมยาเสพติดและทางเพศในกลุ่ม เป็นที่มาของปัญหาการตั้งครรภไม่พึงประสงค์และการติดเชื้อโรคร้ายต่างๆ โครงการพัฒนาและสร้างเสริมทักษะชีวิตสำหรับเด็กและเยาวชน จ.หนองคาย ได้เล็งเห็นประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้นและเห็นว่าการพัฒนาและให้ความรู้เรื่องทักษะชีวิต (Life Skill Education) แก่เด็ก ตลอดจนการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม โดยการดำเนินงานร่วมกับ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ โรงเรียนหน่วยงานราชการที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชน หน่วยงาน ปกครองส่วนท้องถิ่นเครือข่ายงานพัฒนาและองค์กรเอกชนด้านเด็ก สภาเด็กและเยาวชน จ. หนองคาย และสำคัญที่สุดคือชุมชนและครอบครัว ในลักษณะการพัฒนาแบบบูรณาการร่วมกัน (Multi-sectoral Approach) เป็นกระบวนการทำงานเชิงรุกจะเป็นคำตอบที่ตอบโจทย์ของการป้องกันปัญหาต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ได้ดีที่สุดและเป็นการทำงานพัฒนาที่เกิดผลยั่งยืนส่งเสริมต่อการดำเนินงานด้านสิทธิ เด็ก ขณะเดียวกันเด็กและเยาวชนที่ได้รับการพัฒนาจะเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นตัวอย่างและเครือข่าย ความร่วมมือขยายผลการพัฒนาแบบ “เพื่อนช่วยเพื่อน”(Peer-to-Peer) ไปยังกลุ่มเด็กและเยาวชน ต่าง ๆ ของจังหวัดหนองคาย

ฉะนั้นจึงสมควรที่จะคิดหาวิธีการป้องกัน และแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนา ซึ่งควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เด็กที่กำลังจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตอันเป็นกำลังสำคัญของ ครอบครัว สังคมและประเทศชาติต่อไป จะต้องมีพฤติกรรมในเรื่องความมีวินัย จะต้องรู้จักมีวินัย ตัวเอง มีวินัยสังคม ตลอดจนมีวินัยต่อสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ด้วยความสำคัญของการพัฒนา จริยธรรม ที่จะต้องพัฒนาควบคู่กัน ไปด้วยการพัฒนาความรู้ทางด้านวิชาการดังกล่าวข้างต้น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัย เพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมด้าน ความมีวินัย ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และหารูปแบบการพัฒนาจริยธรรม ด้านความมีวินัย ของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีจริยธรรม ควบคู่ กับความรู้ ซึ่งจะก่อให้เกิดทักษะในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และประสบผลสำเร็จ เป็นกำลัง สำคัญในการพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

คำถามการวิจัย

1. มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ใน จังหวัดหนองคาย

2. รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย

2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย

3. เพื่อทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1. จริยธรรมด้านการมีวินัยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย ได้รับอิทธิพลโดยตรงจาก 1) การเรียนแบบเดี่ยว 2) การเรียนแบบเพื่อน และ 3) การเรียนแบบครู และได้รับอิทธิพลโดยอ้อมจาก 1) ความรู้เรื่องวินัยนักเรียน 2) เจตคติด้านการมีวินัย และ 3) การเรียนแบบผู้ปกครองในการมีวินัย

สมมติฐานที่ 2. หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย ดีกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. พื้นที่เป้าหมาย เป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย

2. ขั้นตอนการวิจัย การวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนา จริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย

ระยะที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดหนองคาย กับกลุ่มเป้าหมาย

3. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Samples) ที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 1

3.1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 27 โรงเรียน นักเรียน จำนวน 21,191 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตร Yamane. (1973) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Proportional Stratified Random Samplings) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 393 คน

3.2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ระยะที่ 2

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยระยะที่ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดเกณฑ์การเลือกกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

3.2.1 เป็นนักวิชาการด้านการศึกษา มีผลงานวิชาการด้านการพัฒนาส่งเสริม จริยธรรมนักเรียน จำนวน 5 คน

3.2.2 เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน

3.2.3 เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้เสียในการพัฒนาจริยธรรมของ นักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดหนองคาย โดยผู้วิจัยพิจารณาเลือกจากครูฝ่ายกิจการนักเรียน จำนวน 5 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 5 คน

3.3 กลุ่มทดลองในการวิจัย ระยะที่ 3

กลุ่มทดลองในการวิจัยระยะที่ 3 ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเวียงคำวิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

4.1.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการมีวินัย ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย ได้แก่

- 1) ความรู้เรื่องวินัยนักเรียน
- 2) เจตคติในด้านวินัย
- 3) การเลียนแบบผู้ปกครองในการวินัย

4.1.2 ตัวแปรคั่นกลาง ได้แก่

- 1) การเลียนแบบสื่อในการมีวินัย
- 2) การเลียนแบบเพื่อนในการมีวินัย
- 3) การเลียนแบบครูในการมีวินัย

4.1.3 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การมีวินัยของนักเรียน

4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ได้แก่

4.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ร่างรูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย

4.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดหนองคาย และตัวแปรอิสระในระยะที่ 1 ที่มีผลต่อจริยธรรมด้านการมีวินัยของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการพัฒนา หมายถึง วิธีการ กิจกรรม แผนงาน โครงการหรือแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมผู้เรียนให้มีความประพฤติอยู่ในเกณฑ์ระเบียบแบบแผนข้อบังคับที่ทางโรงเรียนกำหนดขึ้นอย่างสอดคล้องกับหลักคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ที่ก่อให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น หรือ ได้ผลดีมากขึ้น

2. จริยธรรม หมายถึง การแสดงออกของบุคคลหรือการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ซึ่งสะท้อนถึงคุณธรรมภายในเป็นผลจากการคิดดี คิดถูก เป็นไปตามมาตรฐานที่สังคมยอมรับว่าถูกต้อง ดีงาม ก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อตนเองและส่วนรวม

3. การมีวินัยของนักเรียน หมายถึง การที่นักเรียนแสดงออกถึงการประพฤติปฏิบัติตน ถูกต้องเหมาะสมไม่ผิดระเบียบของโรงเรียนที่กำหนดไว้ ได้แก่

3.1 ความมีวินัยด้านการตรงต่อเวลา หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนตามกฎระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนด โดยนักเรียนไม่มาโรงเรียนสายเข้าแถวเคารพธงชาติ

ทุกวัน เข้าห้องเรียนตรงเวลาตามตารางเรียน ส่งงานที่ครูมอบหมายตามกำหนดเวลา ทำเวรตามที่ ได้รับมอบหมาย และเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนตามกำหนดเวลา

3.2 ความมีวินัยด้าน การแต่งกาย หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนตามกฎ ระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนด โดยนักเรียนรู้จักดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย แต่งกายถูกต้องตามระเบียบโรงเรียน รักษาความสะอาดของเล็บมือ เล็บเท้า ไว้ทรงผมถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนอย่างเหมาะสมกับนักเรียนและถูกต้องสมบูรณ์

3.3 ความมีวินัยต่อหน้าที่ ที่ครูมอบหมาย หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนตามกฎ ระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนด โดยนักเรียนรู้จักการวางแผนการดำเนินงานตาม กิจกรรมที่กำหนดอยู่เสมอเป็นที่น่าพอใจบรรลุตามวัตถุประสงค์ รู้จักแบ่งหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ ร่วมกับเพื่อนด้วยความเอาใจใส่ ยอมรับข้อบกพร่องของตนและปรับปรุงงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนหรือกฎของสังคม ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เข้า เรียนทุกวิชาไม่หลบหนีเรียน ทำงานด้วยความกระตือรือร้นจนสำเร็จทุกครั้ง ช่วยงานครูด้วยความ เต็มใจไม่หลีกเลี่ยง ศึกษาบทเรียนที่จะเรียนมาล่วงหน้า และทบทวนบทเรียนหลังการเรียน ทุกวัน

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีวินัย หมายถึง สิ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการมีวินัยของนักเรียน แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัวหรือสังคม และ ปัจจัยสภาพแวดล้อมใน สังคม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ปัจจัยด้านส่วนบุคคล หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้แก่

4.1.1 ความรู้เรื่องวินัยนักเรียน หมายถึง ความรู้ที่นักเรียนได้รู้จักการปกครองตนเอง ควบคุมตนเอง ข้อควรประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในระเบียบ กฎเกณฑ์ ของ โรงเรียน

4.1.2 เจตคติในด้านวินัย หมายถึง ความรู้สึกหรือท่าทีของนักเรียนในโรงเรียนที่มี ต่อกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อตกลงของโรงเรียน

4.2 ปัจจัยด้านครอบครัวหรือสังคม หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่เกิด จากครอบครัวหรือสังคม ได้แก่

4.2.1 การเลียนแบบผู้ปกครองในการมีวินัย หมายถึง ความสามารถในการมองเห็น การรับรู้ การสัมผัสของนักเรียนที่ได้จากพ่อ แม่ หรือผู้ปกครองที่อยู่ใกล้ชิด ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรม คล้ายกับผู้ปกครองและนำมาแสดงออกในโรงเรียน

4.3 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง พฤติกรรม การเลียนแบบของนักเรียนที่ได้รับ อิทธิพลจากสภาพแวดล้อม ได้แก่

4.3.1 การเลียนแบบสื่อในการมีวินัยของนักเรียน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของ นักเรียนที่บ่งบอกถึงการเลียนแบบสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบ ๆ ตัวแล้วมาแสดงออกในโรงเรียน

4.3.2 การเลียนแบบเพื่อนในการมีวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่างเพื่อน เพื่อให้เกิดการยอมรับนับถือจากเพื่อน เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สามารถที่จะเรียนรู้บทบาทของตนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ทั้งในเรื่องของการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบวินัยและข้อตกลงของโรงเรียน

4.3.3 การเลียนแบบครูในการมีวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่างครูในเรื่องของการแต่งกาย การตรงต่อเวลา การปฏิบัติตน เมื่ออยู่ในโรงเรียน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้

1. ได้สารสนเทศว่าด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย
2. ได้รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย ที่สามารถนำไปพัฒนาจริยธรรมด้านการวินัยของนักเรียนสถาบันการศึกษาอื่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY